HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

23 decembrie 2009 *

În cauza C-403/09 PPU,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolelor 68 CE și 234 CE de Višje sodišče v Mariboru (Slovenia), prin decizia din 19 octombrie 2009, primită de Curte la 20 octombrie 2009, în procedura inițiată de

Jasna Detiček

împotriva lui

Maurizio Sgueglia,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii E. Juhász, J. Malenovský (raportor) și D. Šváby, judecători,

* Limba de procedură: slovena.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere cererea instanței de trimitere din 19 octombrie 2009, primită de Curte la 20 octombrie 2009, de judecare a trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență, în temeiul articolului 104b din Regulamentul de procedură,

având în vedere decizia Camerei a treia din 27 octombrie 2009 prin care s-a admis cererea menționată,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 7 decembrie 2009,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Detiček, de domnul B. Žibret, odvetnik;

— pentru domnul Sgueglia, de domnul L. Varanelli, odvetnik;

— pentru guvernul sloven, de doamna N. Aleš Verdir, în calitate de agent,

— pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul german, de doamna J. Kemper, în calitate de agent;

— pentru guvernul francez, de doamna B. Beaupère-Manokha, în calitate de agent;

— pentru guvernul italian, de doamna I. Bruni, în calitate de agent, asistată de domnul F. Arena, avvocato dello Stato;

— pentru guvernul leton, de doamna K. Drevina, în calitate de agent;

— pentru guvernul polonez, de domnul M. Arciszewski, în calitate de agent;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de doamna A.-M. Rouchaud-Joët și de domnul M. Žebre**,** în calitate de agenți,

după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 20 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Detiček, pe de o parte, și domnul Sgueglia, pe de altă parte, privind încredințarea fiicei acestora, Antonella.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

3 Considerentul (12) al Regulamentului nr. 2201/2003 are următorul cuprins:

„Temeiurile de competență stabilite prin prezentul regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității. Prin urmare, ar trebui să fie competente în primul rând instanțele

statului membru în care copilul are reședința obișnuită, cu excepția unor cazuri de schimbare a reședinței copilului sau ca urmare a unui acord încheiat între titularii răspunderii părintești.”

4 Considerentul (16) al acestui regulament prevede:

„Prezentul regulament nu împiedică instanțele unui stat membru să ia, în caz de urgență, măsuri provizorii sau asiguratorii privind persoanele și bunurile aflate în acest stat.”

5 Considerentul (21) al regulamentului menționat indică:

„Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate într-un stat membru ar trebui să se bazeze pe principiul încrederii reciproce, iar motivele de refuz al recunoașterii ar trebui reduse la minimul necesar.”

6 Potrivit considerentului (33) al Regulamentului nr. 2201/2003:

„Prezentul regulament recunoaște drepturile fundamentale și respectă principiile consacrate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene [proclamată la Nisa la 7 decembrie 2000 (JO C 364, p. 1, denumită în continuare «carta»)]. În special, prezentul regulament se asigură că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului în conformitate cu articolul 24 din [cartă].”

7 La articolul 2 din regulament se prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[…]

4. «hotărâre judecătorească» înseamnă orice hotărâre de divorț, de separare de drept sau de anulare a unei căsătorii, precum și orice hotărâre judecătorească privind răspunderea părintească pronunțată de o instanță judecătorească a unui stat membru, oricare ar fi denumirea hotărârii, inclusiv termenii «decizie», «sentință» sau «ordonanță»;

[…]

11. «deplasare sau reținere ilicită a unui copil» înseamnă deplasarea sau reținerea unui copil în cazul în care:

(a) a avut loc o încălcare adusă încredințării dobândite printr-o hotărâre judecătorească, printr-un act cu putere de lege sau printr-un acord în vigoare în temeiul legislației statului membru în care copilul avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale

și

(b) sub rezerva ca încredințarea să fi fost exercitată efectiv, singur sau împreună, în momentul deplasării sau reținerii, sau ar fi fost exercitată dacă nu ar fi survenit aceste evenimente. Încredințarea se consideră ca fiind exercitată împreună atunci când unul dintre titularii răspunderii părintești nu poate, în temeiul unei hotărâri judecătorești sau ca efect al legii, să decidă asupra locului de reședință a copilului fără consimțământul celuilalt titular al răspunderii părintești."

8 Articolul 8 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată."

9 Articolul 20 din același regulament, intitulat „Măsuri provizorii și asiguratorii", indică:

„(1) În caz de urgență, dispozițiile prezentului regulament nu împiedică instanțele judecătorești dintr-un stat membru să ia măsuri provizorii sau asiguratorii cu privire la persoanele sau bunurile prezente în acest stat, prevăzute de dreptul acestui stat membru, chiar dacă, în temeiul prezentului regulament, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond.

(2) Măsurile luate în conformitate cu alineatul (1) încetează să producă efecte atunci când instanța din statul membru competentă în temeiul prezentului regulament pentru soluționarea cauzei pe fond a luat măsurile pe care le consideră corespunzătoare."

10 Articolul 21 alineatele (1) și (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede:

„(1) Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru se recunosc în celelalte state membre fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură.

[…]

(3) Fără a aduce atingere secțiunii 4 din prezentul capitol, orice parte interesată poate solicita, în conformitate cu procedurile prevăzute de secțiunea 2 din prezentul capitol, pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii.

[…]”

Convenția de la Haga din 1980

11 Articolul 12 din Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”) prevede:

„Când un copil a fost deplasat sau reținut ilicit în înțelesul articolului 3 și o perioadă de mai puțin de un an s-a scurs cu începere de la deplasare sau neînapoiere în momentul

introducerii cererii înaintea autorității judiciare sau administrative a statului contractant unde se afla copilul, autoritatea sesizată dispune înapoierea sa imediată.

Autoritatea judiciară sau administrativă, sesizată fiind chiar după expirarea perioadei de un an prevăzute la alineatul precedent, urmează, de asemenea, să dispună înapoierea copilului, afară dacă nu se stabilește că copilul s-a integrat în noul său mediu.

Când autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat are motive de a crede că copilul a fost luat într-un alt stat, ea poate suspenda procedura sau respinge cererea de înapoiere a copilului."

12 Articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980 are următorul cuprins:

„Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivește înapoierii sale stabilește:

a) că persoana, instituția sau organismul care avea în îngrijire copilul nu exercita efectiv dreptul privind încredințarea la data deplasării sau neînapoierii ori consimțise sau achiesase ulterior acestei deplasări sau neînapoieri sau

b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să îl expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să îl situeze într-o situație intolerabilă.

Autoritatea judiciară sau administrativă poate, de asemenea, să refuze a dispune înapoierea copilului, dacă constată că acesta se împotrivește la înapoierea sa și că a atins o vârstă sau o maturitate care face necesar să se țină seama de opinia sa.

La aprecierea împrejurărilor vizate în acest articol, autoritățile judiciare sau administrative urmează să țină seama de informațiile puse la dispoziție de autoritatea centrală sau de orice altă autoritate competentă a statului în care se află reședința obișnuită a copilului privitor la situația sa socială."

Reglementarea națională

13 În temeiul articolului 411 alineatele 1 și 3 din Codul de procedură civilă (Zakon o pravdnem postopku):

„1. În cadrul unei proceduri privind cauzele în materie matrimonială și litigiile apărute în relațiile dintre părinți și copii, la cererea unei părți sau din oficiu, instanța poate pronunța hotărâri provizorii cu privire la încredințarea și la întreținerea copiilor comuni și poate adopta măsuri provizorii privind retragerea sau limitarea drepturilor de vizită sau modalitățile de exercitare a vizitelor.

[…]

3. Hotărârile provizorii menționate la alineatele anterioare se adoptă potrivit dispozițiilor Legii privind măsurile asiguratorii."

14 Potrivit articolului 272 alineatul 1 din Legea privind executarea și măsurile asiguratorii (Zakon o izvršbi in zavarovanju, denumită în continuare „ZIZ”):

„Instanța pronunță o hotărâre provizorie pentru garantarea creanțelor în natură dacă creditorul demonstrează în mod plauzibil că respectiva creanță există sau că se va naște împotriva debitorului. Creditorul trebuie să dovedească în mod plauzibil […] că hotărârea este necesară și că preîntâmpină utilizarea violenței sau apariția unui prejudiciu dificil de reparat […]”.

15 Articolul 267 din ZIZ prevede:

„Se poate adopta o hotărâre provizorie înainte de deschiderea unei proceduri judiciare, în cursul unei astfel de proceduri sau după încheierea sa, atât timp cât hotărârea respectivă nu a fost executată.”

16 În conformitate cu articolul 278 alineatul 2 din ZIZ:

„Instanța dispune încheierea procedurii și anulează actele efectuate, inclusiv la cererea debitorului, în cazul în care circumstanțele care au condus la adoptarea măsurii provizorii s-au modificat și, ca urmare, măsura nu mai este necesară”.

17 Articolul 105 alineatul 3 din Legea privind căsătoria și raporturile familiale (Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih) prevede:

„În cazul în care părinții, chiar și cu ajutorul centrului pentru asistență socială, nu se înțeleg cu privire la încredințarea și la educația copiilor, la cererea unuia sau a ambilor părinți, instanța dispune încredințarea tuturor copiilor unuia dintre părinți sau încredințarea unora dintre copii unui părinte, iar a celorlalți copii celuilalt părinte. De asemenea, instanța poate dispune din oficiu și încredințarea tuturor copiilor sau a unora dintre copii unor terți […].”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

18 Doamna Detiček, cetățean sloven, și domnul Sgueglia, soți aflați în proces de divorț, au avut reședința la Roma (Italia) timp de 25 de ani. Fiica acestora, Antonella, s-a născut la 6 septembrie 1997.

19 La 25 iulie 2007, instanța competentă din Tivoli (Italia) (denumită în continuare „Tribunalul din Tivoli”), sesizată de soții Detiček și Sgueglia cu o cerere de divorț, având ca obiect și încredințarea fiicei lor Antonella, a încredințat copilul în mod provizoriu exclusiv domnului Sgueglia și a dispus plasarea sa provizorie în căminul înființat la Roma de surorile din ordinul Sfântului Iosif de Calasanz.

20 În aceeași zi, doamna Detiček a părăsit Italia împreună cu fiica sa Antonella, ajungând în Slovenia, în localitatea Zgornje Poljčane, unde locuiesc și în prezent.

21 Prin hotărârea din 22 noiembrie 2007 pronunțată de okrožno sodišče v Mariboru (Tribunalul Regional din Maribor) (Slovenia), confirmată prin hotărârea pronunțată de Vrhovno sodišče (Curtea Supremă) (Slovenia) la 2 octombrie 2008, ordonanța din 25 iulie 2007 a Tribunalului din Tivoli a fost declarată executorie pe teritoriul Republicii Slovenia.

22 În temeiul hotărârii pronunțate de Vrhovno sodišče, okrajno sodišče v Slovenski Bistrici (Tribunalul Cantonal din Slovenska Bistrica) (Slovenia) a fost sesizat cu cererea de punere în executare în vederea predării copilului către domnul M. Sgueglia și plasarea acestuia în căminul menționat anterior. Cu toate acestea, prin ordonanța din 2 februarie 2009, instanța menționată a suspendat executarea până la finalizarea definitivă a cauzei din acțiunea principală.

23 La 28 noiembrie 2008, doamna Detiček a sesizat okrožno sodišče v Mariboru în vederea adoptării unei măsuri provizorii și asiguratorii prin care să îi fie încredințat copilul.

24 Prin ordonanța din 9 decembrie 2008, instanța menționată a soluționat favorabil cererea doamnei Detiček, Antonella fiindu-i încredințată provizoriu. Instanța și-a întemeiat decizia pe dispozițiile articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 coroborate cu dispozițiile articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, în motivare indicându-se modificarea circumstanțelor și interesul copilului.

25 În această privință, instanța a decis că Antonella se integrase în mediul său social în Slovenia. O înapoiere în Italia, cu plasarea sa forțată într-un cămin, ar contraveni binelui copilului, întrucât i-ar provoca o traumă fizică și psihică ireversibilă. Pe de altă parte, în cursul procedurii judiciare desfășurate în Slovenia, Antonella și-ar fi exprimat dorința de a rămâne alături de mama sa.

26 Domnul Sgueglia a formulat opoziție împotriva acestei ordonanțe la aceeași instanță, care a respins acțiunea printr-o ordonanță președințială din 29 iunie 2009.

27 Domnul Sgueglia a formulat acțiune împotriva acestei din urmă ordonanțe la Višje sodišče v Mariboru (Curtea de Apel din Maribor) (Slovenia).

28 În aceste condiții, Višje sodišče v Mariboru a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) O instanță din Republica Slovenia (stat membru al [Uniunii Europene]) este competentă să adopte în temeiul articolului 20 din Regulament[ul nr. 2201/2003] măsuri asiguratorii atunci când o instanță din alt stat membru, competentă pentru soluționarea cauzei pe fond în temeiul acestui regulament, a adoptat deja o măsură asiguratorie declarată executorie în Republica Slovenia?

În cazul unui răspuns afirmativ la această întrebare:

2) O instanță slovenă poate adopta în temeiul dreptului național (întrucât articolul 20 din Regulament[ul nr. 2201/2003] autorizează o astfel de aplicare) o măsură asiguratorie în temeiul articolului 20 din Regulament[ul nr. 2201/2003], de modificare sau de anulare a unei măsuri asiguratorii definitive și executorii adoptate de o instanță dintr-un alt stat membru care este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond în temeiul Regulamentului [nr. 2201/2003]?”

Cu privire la procedura de urgență

29 Višje sodišče v Mariboru a solicitat ca prezenta trimitere preliminară să fie judecată potrivit procedurii de urgență prevăzute la articolul 104b din Regulamentul de procedură.

30 Instanța de trimitere a motivat această cerere invocând existența unei hotărâri judecătorești executorii de dispunere a unor măsuri asiguratorii, adoptată de instanța italiană, prin care copilul i-a fost încredințat tatălui, și a hotărârii judecătorești contrare prin care se dispun măsuri asiguratorii, adoptată de instanța slovenă, prin care copilul i-a fost încredințat mamei. Instanța de trimitere constată de asemenea necesitatea de a acționa cu celeritate, întrucât o decizie tardivă ar contraveni interesului copilului și ar putea conduce la o deteriorare ireparabilă a relațiilor dintre copil și tatăl său. În sfârșit, se menționează că natura provizorie a măsurii adoptate, în cadrul măsurii asiguratorii privind încredințarea copilului, impune prin ea însăși intervenția urgentă a Curții pentru a nu mai prelungi actuala stare de insecuritate juridică.

31 După ascultarea avocatului general, Camera a treia a Curții a hotărât, la 27 octombrie 2009, să admită cererea instanței de trimitere de judecare a trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență.

Cu privire la întrebările preliminare

32 Prin intermediul celor două întrebări preliminare, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că permite unei instanțe dintr-un stat membru să adopte o măsură provizorie în materia răspunderii părintești prin care un copil care se află pe teritoriul acestui stat membru să fie încredințat unuia dintre părinți în cazul în care o instanță dintr-un alt stat membru, competentă în temeiul regulamentului menționat pentru soluționarea pe fond a cauzei privind încredințarea copilului, a pronunțat deja o hotărâre prin care copilul a fost încredințat

provizoriu celuilalt părinte, iar hotărârea respectivă a fost declarată executorie pe teritoriul primului stat membru.

33 Potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții de drept comunitar, trebuie să se țină seama nu numai de termenii utilizați și de contextul în care apare aceasta, ci și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție [a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 18 mai 2000, KVS International, C-301/98, Rec., p. I-3583, punctul 21, Hotărârea din 23 noiembrie 2006, ZVK, C-300/05, Rec., p. I-11169, punctul 15, și Hotărârea din 22 octombrie 2009, Bogiatzi (căsătorită Ventouras), C-301/08, Rep., p. I-10185, punctul 39].

34 Pe de altă parte, dintr-o jurisprudență consacrată rezultă că statele membre nu au numai obligația de a interpreta dreptul lor național într-un mod conform dreptului comunitar, ci și pe aceea de a se asigura că nu se vor întemeia pe o interpretare a unui text de drept derivat care ar intra în conflict cu drepturile fundamentale protejate de ordinea juridică comunitară sau cu alte principii generale de drept comunitar (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 noiembrie 2003, Lindqvist, C-101/01, Rec., p. I-12971, punctul 87, precum și Hotărârea din 26 iunie 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone și alții, C-305/05, Rep., p. I-5305, punctul 28).

35 Cu titlu introductiv, trebuie evidențiat că, potrivit modului de redactare a considerentului (12) al Regulamentului nr. 2201/2003, temeiurile de competență stabilite prin regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității.

36 În temeiul articolului 8 din Regulamentul nr. 2201/2003, competența în materia răspunderii părintești este atribuită, în primul rând, instanțelor din statul membru în care copilul are reședința obișnuită la momentul la care este sesizată instanța. Astfel, datorită proximității lor geografice, instanțele respective sunt în general cele mai apte să aprecieze măsurile care trebuie adoptate în interesul copilului.

37 În speță, din decizia de trimitere, precum și din ordonanța pronunțată de okrožno sodišče v Mariboru la 9 decembrie 2008 rezultă că Tribunalul din Tivoli este, potrivit articolului 8 menționat, instanța competentă pentru a soluționa pe fond orice aspect privind răspunderea părintească în acțiunea principală.

38 Cu toate acestea, articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede că instanțele judecătorești dintr-un stat membru în care se află copilul sunt autorizate, în anumite condiții, să ia măsurile provizorii sau asiguratorii prevăzute de dreptul acestui stat, chiar dacă, în temeiul regulamentului, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond. Întrucât constituie o excepție de la sistemul competențelor prevăzute de regulament, această dispoziție trebuie să fie interpretată strict.

39 Astfel cum reiese din chiar modul de redactare a articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, instanțele menționate prin dispoziția în cauză sunt autorizate să adopte astfel de măsuri provizorii sau asiguratorii numai cu condiția să respecte trei cerințe cumulative, și anume măsurile în cauză trebuie să fie urgente, trebuie să fie luate cu privire la persoanele sau la bunurile prezente în statul membru unde se află instanțele respective și trebuie să aibă o natură provizorie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 aprilie 2009, A, C-523/07, Rep., p. I-2805, punctul 47).

40 Prin urmare, nerespectarea fie și a unei singure condiții dintre cele trei are drept consecință faptul că măsura avută în vedere nu poate intra în domeniul de aplicare al articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003.

41 Pentru început, este necesar să se analizeze condiția urgenței.

42 Din moment ce articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 abilitează o instanță fără competență pe fond să adopte, în mod excepțional, o măsură provizorie privind răspunderea părintească, trebuie să se considere că noțiunea de urgență

cuprinsă în respectiva dispoziție se raportează deopotrivă la situația în care se găsește copilul și la imposibilitatea practică de a formula cererea privind răspunderea părintească în fața instanței competente pentru a soluționa cauza pe fond.

43 Din decizia de trimitere rezultă că, prin ordonanța din 9 decembrie 2008, okrožno sodišče v Mariboru a constatat existența unei situații de urgență în sensul articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, făcând trimitere la modificarea circumstanțelor intervenită ulterior adoptării de către Tribunalul din Tivoli a măsurii provizorii în materia răspunderii părintești prin care copilul era încredințat exclusiv tatălui. Această modificare a circumstanțelor ar fi rezultat din împrejurarea că între timp copilul s-a integrat bine în mediul în care trăiește în prezent în Slovenia. În aceste condiții, okrožno sodišče v Mariboru a considerat că întoarcerea copilului în Italia, ca rezultat al punerii în executare a ordonanței Tribunalului din Tivoli, l-ar pune într-o situație care ar putea dăuna grav binelui său.

44 Totuși, împrejurările evidențiate de okrožno sodišče v Mariboru nu pot constitui un temei pentru constatarea urgenței în sensul articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003.

45 Astfel, în primul rând, admiterea unei situații de urgență într-un caz precum cel din speță ar contraveni principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor pronunțate în statele membre instituit prin Regulamentul nr. 2201/2003, principiu bazat la rândul său, astfel cum rezultă din considerentul (21) al regulamentului, pe principiul încrederii reciproce între statele membre.

46 Printre normele care consacră principiile amintite la punctul anterior trebuie menționate, în special, cea de la articolul 28 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, potrivit căruia hotărârile judecătorești pronunțate în statul membru de origine cu privire la exercitarea răspunderii părintești, teritoriu pe care sunt executorii, trebuie în principiu puse în executare în statul membru solicitat, precum și

cea de la articolul 31 alineatul (3) din regulamentul menționat, care interzice orice revizuire pe fond a unei hotărâri a cărei executare se solicită.

47 Or, în prezenta speță, instanța competentă să soluționeze cauza pe fond, mai exact Tribunalul din Tivoli, a pronunțat o hotărâre provizorie în materia răspunderii părintești, iar această hotărâre a fost declarată executorie în Slovenia. Dacă orice modificare a circumstanțelor care rezultă dintr-un proces treptat, precum integrarea copilului într-un nou mediu, ar fi suficientă pentru a autoriza, în temeiul articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, o instanță care nu este competentă pentru a soluționa cauza pe fond să adopte o măsură provizorie prin care se urmărește modificarea măsurii în materia răspunderii părintești dispuse de instanța competentă pe fond, eventuala temporizare a procedurii de executare în statul membru solicitat ar contribui la crearea condițiilor care să permită primei instanțe să împiedice executarea hotărârii declarate executorii. O astfel de interpretare a acestei dispoziții ar compromite înseși principiile pe care se întemeiază regulamentul menționat.

48 În al doilea rând, trebuie evidențiat că, în prezenta speță, modificarea situației copilului rezultă dintr-o deplasare ilicită în sensul articolului 2 punctul 11 din Regulamentul nr. 2201/2003. Măsura provizorie dispusă de okrožno sodišče v Mariboru este, în realitate, întemeiată nu numai pe articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, ci deopotrivă pe articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980, aplicabilă exclusiv în cazul deplasărilor sau al reținerilor ilicite.

49 Or, recunoașterea unei situații de urgență într-un caz precum cel din speță ar contraveni obiectivului însuși al Regulamentului nr. 2201/2003, care urmărește să descurajeze deplasările sau reținerile ilicite ale copiilor între statele membre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2008, Rinau, C-195/08 PPU, Rep., p. I-5271, punctul 52). Astfel, a admite posibilitatea adoptării unei măsuri care presupune schimbarea răspunderii părintești, în temeiul articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, ar echivala, prin consfințirea unei situații de fapt rezultate dintr-un comportament ilicit, cu consolidarea poziției părintelui responsabil pentru deplasarea ilicită.

50 În continuare, astfel cum reiese din chiar modul de redactare a articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, măsurile provizorii trebuie luate cu privire la persoanele sau la bunurile prezente în statul membru unde se află instanțele competente să adopte astfel de măsuri.

51 Or, în materia răspunderii părintești, o măsură provizorie având ca obiect modificarea încredințării unui copil nu este luată exclusiv cu privire la copilul respectiv, ci de asemenea cu privire la părintele căruia îi este astfel încredințat copilul, precum și cu privire la celălalt părinte, căruia, ca urmare a adoptării unei astfel de măsuri, nu îi este încredințat copilul.

52 În speță, este evident că una dintre persoanele cu privire la care se ia o astfel de măsură, respectiv tatăl, are reședința într-un alt stat membru, și nu există niciun element care să indice că acesta este prezent în statul membru a cărui instanță se declară competentă în sensul articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003.

53 În sfârșit, considerațiile care precedă sunt confirmate de cerințele care decurg din considerentul (33) al Regulamentului nr. 2201/2003, potrivit căruia regulamentul recunoaște drepturile fundamentale și respectă principiile consacrate de cartă, asigurându-se că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului, în conformitate cu articolul 24 din aceasta.

54 Trebuie să se arate că unul dintre aceste drepturi fundamentale ale copilului este cel enunțat la articolul 24 alineatul (3) din cartă, de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți, drept a cărui respectare se suprapune în mod incontestabil unui interes superior al oricărui copil.

55 Or, articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 nu poate fi interpretat astfel încât să contravină acestui drept fundamental.

56 În această privință, se impune a constata că o deplasare ilicită a copilului, ca urmare a unei hotărâri adoptate unilateral de unul dintre părinți, privează copilul, cel mai adesea, de posibilitatea de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu celălalt părinte.

57 Așadar, articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 nu poate fi interpretat astfel încât să poată servi drept instrument în mâinile părintelui care a deplasat ilicit copilul, pentru a prelungi situația de fapt creată prin comportamentul său ilicit sau pentru a legitima efectele acestui comportament.

58 Cu siguranță, potrivit articolului 24 alineatul (3) din cartă, se poate deroga de la dreptul fundamental al copilului de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți în cazul în care un astfel de interes superior se dovedește contrar altui interes al copilului.

59 Prin urmare, este necesar să se considere că o măsură care constituie un obstacol în calea întreținerii cu regularitate de relații personale și de contacte directe cu ambii părinți nu poate fi justificată decât printr-un alt interes al copilului, de o intensitate atât de puternică, încât primează asupra interesului care stă la baza dreptului fundamental amintit.

60 Cu toate acestea, o evaluare echilibrată și rațională a tuturor intereselor aflate în joc, care trebuie să se întemeieze pe considerații obiective privind însăși persoana copilului și mediul său social, trebuie, în principiu, să se realizeze în cadrul unei proceduri în fața instanței competente pentru a soluționa cauza pe fond conform dispozițiilor Regulamentului nr. 2201/2003.

61 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie să fie interpretat în sensul că, în circumstanțe precum cele din cauza principală, nu permite unei instanțe dintr-un stat membru să adopte o măsură provizorie în materia răspunderii părintești prin care un copil care se află pe teritoriul acestui stat membru să

fie încredințat unuia dintre părinți în cazul în care o instanță dintr-un alt stat membru, competentă în temeiul regulamentului menționat pentru soluționarea pe fond a cauzei privind încredințarea copilului, a pronunțat deja o hotărâre prin care copilul a fost încredințat provizoriu celuilalt părinte, iar hotărârea respectivă a fost declarată executorie pe teritoriul primului stat membru.

Cu privire la cheltuielile de judecată

62 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Articolul 20 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 trebuie să fie interpretat în sensul că, în circumstanțe precum cele din cauza principală, nu permite unei instanțe dintr-un stat membru să adopte o măsură provizorie în materia răspunderii părintești prin care un copil care se află pe teritoriul acestui stat membru să fie încredințat unuia

dintre părinți în cazul în care o instanță dintr-un alt stat membru, competentă în temeiul regulamentului menționat pentru soluționarea pe fond a cauzei privind încredințarea copilului, a pronunțat deja o hotărâre prin care copilul a fost încredințat provizoriu celuilalt părinte, iar hotărârea respectivă a fost declarată executorie pe teritoriul primului stat membru.

Semnături